

Diskussionen skymms av rasbegreppet

OM RAS OCH VITHET
I DET SAMTIDA SVERIGE
TOBIAS HÜBINETTE,
HELENA HÖRNFELDT,
FATANEH FARAHANI,
RENÉ LEÓN ROSALES (RED)

MÅNGKULTURELLT CENTUM (2012)

Bör vi, för att kunna förstå och analysera rasistiska strukturer i Sverige återlansera rasbegreppet? Det menar i alla fall en grupp forskare i antologin *Om ras och vithet i det samtida Sverige*.

Boken är dessutom tätt sammanlänkad med utställningen *Varning för ras* som Mångkulturellt centrum i Fittja tagit fram. I båda fallen handlar det om att föra fram idén om att vi måste börja tala om ras.

BEGREPPET ÄR AV SKÄL som inte kräver någon närmare förklaring såväl stigmatiserat som förkastat – inte minst i Sverige med Rasbiologiska institutet och vår historiska behandling av till exempel romer och "tattare" i färskt minne. Hitlerregimens kvasivetenskapliga systematisering av "rassläkter" är det yttersta beviset på vilka konsekvenser sådana idéer kan få. Kolonialismen ett annat.

Nu menar forskarna i antologin inte att människosläktet återigen ska kategoriseras i hierarkiska tabeller. Tvärtom. Istället framförs i den inledandet texten att:

"Vi har särskilt noterat att just icke-vita svenskar genom mötet med kritiska ras- och vithetsstudier kanske för första gången i livet erbjuds begrepp och perspektiv som hjälper dem att verbalisera och conceptualisera upplevelser och känslor som de tidigare inte riktigt har kunna sätta ord på, vilket förhoppningsvis har gjort det lättare för dem att hantera sin vardag."

Detta är såklart av högsta vikt. Men intentionen och syftet

till trots, begreppets historiska barlast bidrar till förvirring och riskerar därmed att skymma den diskussion man vill lyfta.

Det är synd. För texterna i *Om ras och vithet i det samtida Sverige* pekar på ett uppenbart strukturellt problem.

Vi bedöms fortfarande utifrån synliga och fysiska drag, som hudfärg – men såklart även kön, eller för den delen handikapp. Processer som inte sällan är tätt sammankopplade med diskriminering, rasism och andra former av orättvisor och förtryckarmekanismer.

SÖKANDET EFTER papperslösa i Stockholm tunnelbana, under rubriken *Reva*, är ett av de mer flagranta exemplen på det. Sökandet har skett utifrån utseende. Många har drabbats. Andra närstående

händelser som hakar i den debatten är Makode Lindes blackface-tårta och filmen *Liten Skär alla små Brokiga*.

Om ras och vithet i det samtida Sverige innehåller även berättelser från medlemmar i Mellanförskapet som vittnar om upplevelsen att utsättas för rasism på grund av ens utseende.

DE OLIKA DELARNA i antologin berör, utöver en bakgrund till de teoretiska ramverken, allt från debatten efter Centrum mot rasisms utspel om glassen Nogger black, exotisering av "den andre" till en analys och genomgång om hur asiater framställs i svensk samtidskultur.

Bidragen i antologin ställer många viktiga frågor och pekar på reella problem. Det gäller inte minst vithetens privilegium kopplat till den diskriminering som icke-vita får utså i sin vardag, på bostads- och arbetsmarknaden. Ja i princip alla arenor där möten mellan människor uppstår.

Anders Dalsbro